

Socjalizacja jako przekaznik kulturowych wzorów męskości i kobiecości

Różnice płci przyjmuje się jako jedną z centralnych osi struktury społecznej, obecną w kolejnych epokach historycznych i odtwarzającą się z pokolenia na pokolenie. Podział ten jest bardzo silnie zakorzeniony w świadomości jednostek. Od mężczyzn i kobiet oczekuje się innych postaw, zachowań, orientacji życiowych, a nawet cech charakteru. Normy dotyczące ich ról odnoszą się zarówno do spraw szczegółowych, np. sposobów ubierania się, jak i odmiennych zwyczajów, które przesądzają, że na co dzień podział według płci jest łatwo dostrzegalny. Kobiетom „wypada” zajmować się domem i wychowaniem dzieci, podczas gdy mężczyźni powinni troszczyć się o środki utrzymania, a domeną ich aktywności jest praca zawodowa.

Podziały związane z płcią są funkcjonalne, tzn. zaspokajają potrzeby systemu społecznego. W ramach podziału na role męskie i kobiece następuje biologiczna reprodukcja społeczeństwa i utrwała się podział pracy w rodzinie, życiu publicznym i zawodowym.

W wizjach porządku społecznego, przekazywanych na użytek publiczny podział ról płciowych przedstawiany jest jako fakt oczywisty i zjawisko moralnie usprawiedliwione. W naszej epoce kulturowej i historycznej istnieje określony kulturowo wzór kobiety i mężczyzny, a podczas socjalizacji pojawiać się on może jako model tego, co dziecko powinno robić i jakie powinno być, by stać się „pełnowartościową” kobietą, „pełnowartościowym” mężczyzną.

Podstawowym ośrodkiem socjalizacji do ról męskich i kobiecych jest rodzina. W trakcie praktyk wychowawczych stosowanych

przez rodziców, chłopcy i dziewczęta po raz pierwszy wchodzą w sfery aktywności odrębne dla obu płci.

Pierwsze próby typizacji płciowej odbywają się już w szpitalu, zaraz po narodzeniu dziecka. Rodzice opisują swe dzieci w zależności od płci, dziewczynki jako mniejsze, spokojniejsze i delikatniejsze, chłopców zaś jako większych, bardziej aktywnych i silniejszych, pomimo że obiektywne dane mówią o niewielkiej różnicy pomiędzy dziewczynką i chłopcem w tym wieku. Działania te nie mają prawdopodobnie większego wpływu na kształtowanie się tożsamości dziecka, ukazują jednak, jak sami rodzice, w nieświadomy sposób, odtwarzają w stosunku do swych dzieci istniejące stereotypy chłopca i dziewczynki.

Znaczącymi przedmiotami w socjalizacji dzieci są zabawki. Dając dziecku jakąś zabawkę, rodzice określają jednocześnie, jaką rolę chciałoby, by ono przyjęło. W naszej kulturze świat zabawek dla dzieci jest tworzony przez dorosłych. W ten sposób dziecko jest otaczane przedmiotami odpowiadającymi koncepcji wychowania i modelowi idealnego dziecka, idealnej dziewczynki i idealnego chłopca. Również gry dziecięce przedstawiają istniejące w społeczeństwie podziały praw i obowiązków dla obu płci.

Tak więc doświadczenia wyniesione przez dzieci z ich dzieciństwa są różne i u chłopców, i u dziewczynek. Badania dowodzą, iż dziewczynki nie uczą się współzawodnictwa, nie uczą się odnosić sukcesów, ani poważnie ich traktować, nie rozwijają w takim stopniu wyobraźni jak chłopcy. Chłopcom natomiast uniemożliwia się rozwinięcie w sobie takich cech, jak emocjonalność czy opiekuńczość.

Wzory kulturowe przekazywane przez szkołę również nie pozostają bez wpływu na trwałość podziałów według płci. Szkoła może wzmacniać wpływ środowiska rodzinnego, może też odmiennie kształtować tożsamość dzieci. Wpływ szkoły na proces typizacji płciowej dostrzegany jest w dwóch wymiarach: jest to wpływ zachowań nauczycieli oraz oddziaływanie treści podręczników.

Szkoła jest bardzo wpływową instytucją, ponieważ dysponuje zmonopolizowanym przekazem, dla którego jedyną konkurencją są mass media, a te najczęściej wzmacniają treści przez nią przekazywane. Oprócz treści wyrażanych jawnie, szkoła przedstawia dziecku treści ukryte, których nie znajdzie się w żadnym programie nauczania. Hidden curriculum, ukryty program szkoły, przedstawia treści, które szkoła wpaja dzieciom w sposób niejawny. Te niejawne treści nie są umieszczone w programach szkół z intencją manipulowania. Prawdopodobnie odbijają one kontekst świata zewnętrznego, zawierając w sobie społeczne uprzedzenia i stereotypy, m.in. związane z płcią.

Mimo iż człowiek posiada zdolność do przededefiniowania swej tożsamości w ciągu życia, to większość ludzi pozostaje przy swej roli. Nie zmieniają, lub w niewielkim stopniu modyfikują nabytą w okresie socjalizacji, tożsamość. Większość ludzi nie dostrzega nawet potrzeby zmiany. Sytuacja taka wydaje się im być komfortowa. Daje możliwość jasnego zdefiniowania swego miejsca w świecie, poczucie bezpieczeństwa i zewnętrznego ładu. Nie istnieją w takiej sytuacji problemy ze zrozumieniem siebie i swej płci oraz płci przeciwnej. Wszystko, co niezbędne, zostało już „dane” w czasie socjalizacji. „Dobrze” socjalizowana kobieta lub mężczyzna mają poczucie kontroli nad sobą i nad innymi, mają określone oczekiwania w stosunku do partnera. Wszyscy, których zachowania nie da się zrozumieć w odniesieniu do podręcznikowych kategorii, stają się dewiantami.

Tymczasem okazuje się, że taki wzór „idealnej” kobiety i „idealnego” mężczyzny ma jednak wiele wad. Dla przyszłych kobiet taka socjalizacja może w rezultacie oznaczać niską samoocenę, poczucie niskiej społecznej wartości, lęk przed odniesieniem sukcesu, który jest niezgodny z przypisaną rolą. Ponadto kobiety silnie identyfikujące się ze swą „typową” rolą łatwiej ulegają depresji. Socjalizacja taka szkodzi również mężczyznom, choć są oni w rezultacie socjalizacji grupą dominującą. Nadumieralność i wyższa niż u kobiet śmiertelność

mężczyzn w wieku zawodowym, niższy przeciętny wiek mężczyzn mogą być rezultatem stresu i rywalizacji związanej z realizowaniem męskiej roli.

Człowiek dojrzały jest w stanie oprzeć się naciskom społeczeństwa i zbudować swą własną tożsamość płciową, niezależną od społecznie określonej męskości i kobiecości. Jednym ze sposobów nie ograniczania indywidualnego rozwoju jest przyjęcie roli androgynicznej, czyli takiej, która byłaby niezależna od biologicznej płciowości, a zależna od indywidualnej osobowości.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.